

PATYČIŲ IR SMURTO PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO JONIŠKIO R. ŽAGARĖS GIMNAZIJOJE TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Patyčių ir smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo Žagarės gimnazijoje tvarkos aprašo (toliau – tvarkos aprašas) paskirtis – padėti gimnazijoje užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

2. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

2.1. į patyčias ir smurtą reaguojama nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

2.2. kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, smurtą, reaguoja ir stabdo;

2.3. veiksmų imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias ar smurtą amžiaus ir pareigų bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

3. Visi gimnazijos bendruomenės nariai (mokiniai, administracijos atstovai, mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, tėvai (globėjai, rūpintojai), kiti darbuotojai) supažindinami su gimnazijos patyčių ir smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka, ją įgyvendinančiais dokumentais.

4. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

4.1. patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

4.1.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

4.1.2. fizinės patyčios ir/ar smurtas: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala, seksualinis priekabiavimas ir kt.;

4.1.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

4.1.4. elektroninės patyčios: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

4.2. patyčias ir/ar smurtą patiriantis vaikas – mokinys, iš kurio yra tyčiojama;

4.3. besityčiojantysis/smurtaujantis – mokinys ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar smurtą, prisidedantis prie jų;

4.4. patyčias ir/ar smurtą patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai);

4.5. patyčių ir/ar smurto stebėtojas – mokinys, matantis ar žinantis apie patyčias, smurtą;

4.6. patyčių ir/ar smurto prevencija – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti imantis mokyklos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

4.7. patyčių ir/ar smurto intervencija – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus);

4.8. patyčių ir/ar smurto prevencijos ir intervencijos stebėseną – patyčių situacijos mokykloje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II SKYRIUS PATYČIŲ IR SMURTO STEBĖSENA IR PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

5. Gimnazijos vadovas atsako už smurto ir patyčių prevencijos įgyvendinimą gimnazijoje, sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką.

6. Saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu rūpinasi gimnazijos vaiko gerovės komisija, kuri:

6.1. inicijuoja anoniminę vaikų apklausą (pagal poreikį) ir apibendrina jos rezultatus;

6.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų dėl gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie patyčias, smurtą ir atlieka jų analizę (kiekviename vaiko gerovės posėdyje);

6.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias, smurtą analizės duomenimis rengia patyčių ir smurto prevencijos ir intervencijos priemonių planą mokslo metams;

6.4. rengia reagavimo į patyčias ir smurtą veiksmų planą/eigą (1 priedas), klasės auklėtojo patyčių fiksavimo formą (2 priedas), priemonių plano patyčių ir smurto problemai spręsti formą (3 priedas), smurto ir patyčių atvejų registracijos žurnalą (4 priedas).

6.5. teikia siūlymus gimnazijos vadovui dėl patyčių, smurto prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo mokykloje, mokyklos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių, smurto prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

7. Klasės vadovai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias ir/ar smurtą, informuoja vaiko gerovės komisijos narius apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

III SKYRIUS PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

8. Visais įtariamų ir realių patyčių atvejais kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, mokytojas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas privalo iš karto reaguoti pagal gimnazijoje sudarytą reagavimo į patyčias planą/eigą (1 priedas).

9. Mokiniui pasityčiojus iš administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias turėtų informuoti mokyklos vadovą.

10. Administracijos atstovui, mokytojui, švietimo pagalbos specialistui ar kitam darbuotojui pasityčiojus iš mokinio, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias turėtų informuoti gimnazijos vadovą.

11. Gimnazijos vadovas, sužinojęs apie mokyklos darbuotojo patiriamas patyčias arba mokyklos darbuotojo tyčiojimąsi, vykdo pokalbius su besityčiojančiu/smurtaujančiu asmeniu, inicijuoja psichologinę ir/ar socialinę pagalbą patyrusiam patyčias/smurtą asmeniui ir besityčiojančiam/smurtaujančiam asmeniui. Reikalui esant skiria drausmines nuobaudas, bendradarbiauja su kitomis institucijomis (policija, vaiko teisių apsaugos skyriumi ir pan.).

12. Kitiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius mokykloje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

13. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

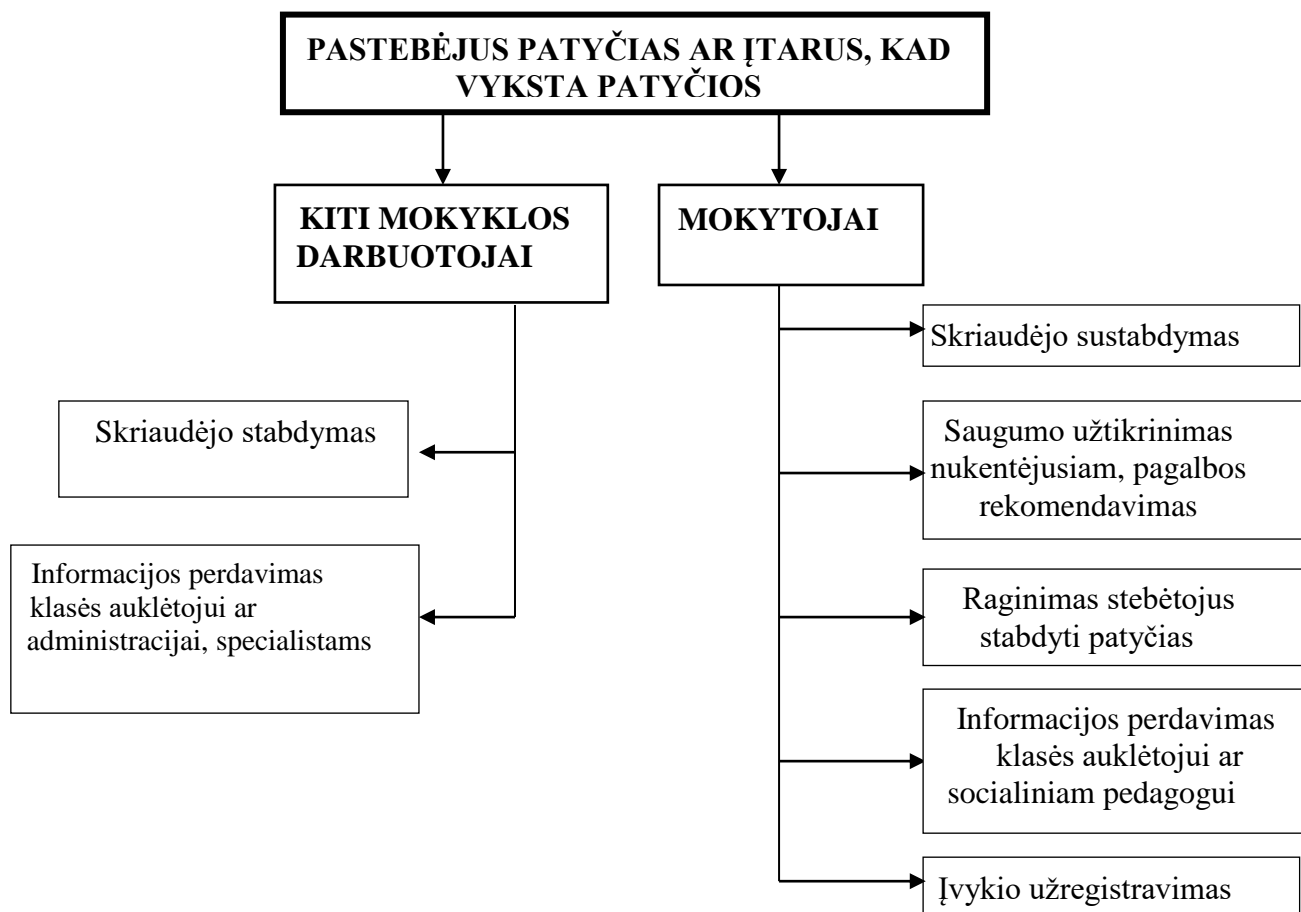
REAGAVIMO Į PATYČIAS IR/AR SMURTĄ PLANAS/EIGA GIMNAZIJOJE

Gimnazijos darbuotojas (ne pedagogas) pastebėjęs patyčias:

- stabdo skriaudėjo veiksmus sakydamas, kad tai yra patyčios ir jos netoleruojamos;
- apie patyčių atvejį nedelsdamas informuoja klasės auklėtoją ar patyčių prevenciją koordinuojančius asmenis (pagalbos specialistai, vaiko gerovės komisija, administracija ir pan.).
- esant pagalbos mokinio sveikatai ir gyvybei reikalingumui, nedelsiant kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar kitus mokyklos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

Gimnazijos pedagogas pastebėjęs patyčias:

- stabdo skriaudėjo veiksmus sakydamas, kad tai yra patyčios ir jos netoleruojamos;
- padrąsina nukentėjusį vaiką sakydamas, kad jis nekaltas, o patyčios gimnazijoje netoleruojamos. Užtikrina vaiko saugumą ir rekomenduoja pagalbą (gimnazijos specialistų, klasės auklėtojo ir pan.);
- esant pagalbos mokinio sveikatai ir gyvybei reikalingumui, nedelsiant kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar kitus gimnazijos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);
- informuoja stebėtojus, kad jie taip pat turi stabdyti skriaudėją arba informuoti suaugusius apie vykstančias patyčias, nes, priešingu atveju, jie tampa patyčių dalyviais;
- įvykus elektroninėms patyčioms išsaugo vykstančių elektroninių patyčių įrodymus ir nedelsiant imasi visų reikiamų priemonių elektroninėms patyčioms sustabdyti;
- nedelsdamas perduoda visą informaciją klasės auklėtojui ar socialiniam pedagogui ir smurto ir patyčių registracijos žurnale užregistruoja įvykį (4 priedas).

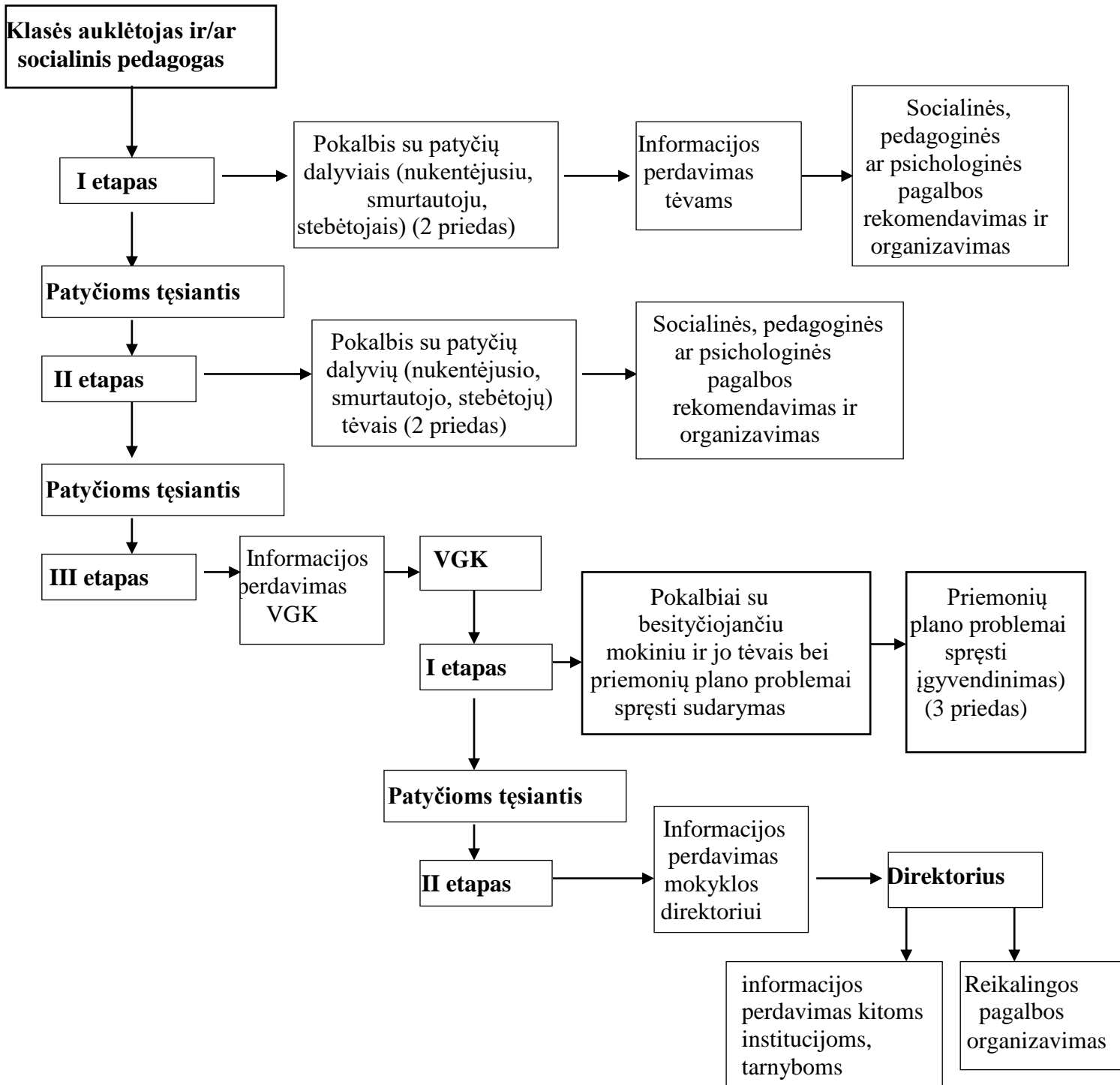
1 schema. Reagavimo į patyčias gimnazijoje eiga.

Klasės auklėtojas ir/ar socialinis pedagogas patyčių ir smurto atvejį sprendžia:

- kalbasi individualiai su smurtaujančiu, nukentėjusiu, stebėtojais, rekomenduoja ir organizuoja psichologinę, socialinę pagalbą, užfiksuoja patyčių ir/ar smurto faktą (2 priedas);
- perduoda informaciją patyčių dalyvių (smurtaujančio, nukentėjusio, stebėtojų) tėvams, siūlo įvairius bendradarbiavimo būdus, siekia padėti vaikams ir užkirsti kelią patyčioms;
- patyčioms tęsiantis kviečiasi pokalbiui skriaudėjo tėvus, rekomenduoja pagalbą, užfiksuoja pokalbį formoje (2 priedas);
- nepavykus išspręsti problemos, klasės auklėtojas, pritaikęs visas priemones mokinio problemai spręsti ir sukaupęs medžiagą apie tai, kreipiasi į gimnazijos vaiko gerovės komisiją pateikdamas turimą informaciją;
- kiekvieno mėnesio pradžioje klasės auklėtojas teikia informaciją gimnazijos Vaiko gerovės komisijai apie vykusius smurto ir patyčių atvejus bei jų sprendimo sėkmingumą.

Gimnazijos vaiko gerovės komisija gavusi informaciją apie mokinį, jo problemas, suteiktą pagalbą, taiko tokias priemones:

- kviečiasi mokinį, kuris vykdo patyčias ir jo tėvus, kartu sudaro priemonių planą problemai spręsti (apsilankymai pas specialistus, mokinio elgesio aptarimas su tėvais kiekvieną savaitę ir pan.) ir jį vykdo (3 priedas);
- problemai kartojantis informaciją perduoda gimnazijos direktoriui, kuris bendradarbiauja su kitomis institucijomis (savivaldybės vaiko teisių apsaugos skyriumi, policija, medikais, PPT ir pan.), organizuoja reikiamą pagalbą.

2 schema. Reagavimo į patyčias mokykloje eiga

KLASĖS AUKLĖTOJO PATYČIŲ IR/AR SMURTO ATVEJO FIKSAVIMAS

_____

(data)

Įvykio data _____ **Laikas** _____

Vaikas, iš kurio tyčiotasi (auka) _____
(vardas, pavardė, klasė)

Vaikas, kuris tyčiojasi (skriaudėjas) _____
(vardas, pavardė, klasė)

Stebėtojai _____
(vardai, pavardės, klasės)

_____
 _____

Pranešusieji apie įvykį _____
(mokyklos bendruomenės narių vardai, pavardės)

Įvykio aprašymas (kas, kur, kada, ką sakė, ką darė ir pan.)

_____
 _____
 _____
 _____
 _____

Klasės auklėtojo veiksmai sprendžiant patyčių atvejį:

Su mokiniu, kuris patyrė patyčias:

Data, kas atlikta -----

Data, kas atlikta-----

Data, kas atlikta-----

Su mokiniu, kuris tyčiojosi:

Data, kas atlikta-----

Data, kas atlikta-----

Data, kas atlikta-----

Su stebētojais:

Data, kas atlikta -----
--

--

Data, kas atlikta

Data, kas atlikta

Su patyčių dalyvių tėvais:

Data, kas atlikta

Data, kas atlikta

Data, kas atlikta

Su kitais asmenimis:

Data, kas atlikta

Data, kas atlikta

Data, kas atlikta

Kiti pastebėjimai, svarbi informacija.

Klasės auklėtojas _____
(Vardas, pavardė, parašas)

PRIEMONIŲ PLANAS PATYČIŲ IR/AR SMURTO PROBLEMAI SPREŠTI

Data..... Koordinuojantis asmuo .....

Laikotarpis per kurį įgyvendinamas planas.....

Susitarimai ir įsipareigojimai:

Vaiko

.....
.....
.....

Tėvų

.....
.....
.....

Pagalbos specialistų

.....
.....
.....

Klasės auklėtojo

.....
.....
.....

Vaiko gerovės komisijos

.....
.....
.....

Administracijos

.....
.....
.....

Planą vykdančias asmenys:

- .....
(Vardas, pavardė, parašas)
- .....
(Vardas, pavardė, parašas)
- .....
(Vardas, pavardė, parašas)
- .....
(Vardas, pavardė, parašas)
- .....
(Vardas, pavardė, parašas)
- .....
(Vardas, pavardė, parašas)

Plano įgyvendinimo sėkmingumas.....

.....
.....
.....

Smurto ir patyčių registracijos žurnalas

Įvykio data, laikas, vieta	Faktai (kas, kur, kada, ką sakė, ką darė ir t.t.)	Kas informuotas apie šį įvykį	Mokytojo, užregistravusio įvykį, vardas pavardė